

Agenda građana

Preambula

U gradu, gde mladi ljudi energično izražavaju svoja politička opredeljenja, o čemu svedoči uspeh festivala „EXIT“, pokazali smo da buduće generacije sa prostora Zapadnog Balkana i Evropske Unije, i pored različitih perspektiva, mogu nastaviti da konstruktivno izražavaju svoja politička opredeljenja.

Jula 2010, Novi Sad bio je domaćin omladinske konferencije „Talasi demokratije 2010“, okupivši 50 delegata iz zemalja Zapadnog Balkana i 50 delegata iz Evropske unije.

Program je omogućio mladim predstavnicima iz 27 zemalja Evrope da razmene svoja mišljenja na pet tema: „Energija i klimatske promene“, „Regionalni razvoj“, „Kultura i obrazovanje“, „Novi mediji i demokratija“ i „Aktivno građanstvo“.

Predstavljene su raznovrsne ideje što je rezultat naših različitih kulturnih pripadnosti, ali i raznih konteksta u sredinama iz kojih dolazimo. U svakom slučaju, sa ciljem da se odlučno inicira donošenje Agende Građana, primenjivane su demokratske metode i tehnike tipa debate, glasanja, postizanja kompromisa.

Imajući u vidu činjenicu da se oba regiona suočavaju sa problemima, želeli smo da podstaknemo kritičko razmišljanje, donošenjem pet rezolucija koje bi služile kao smernica u procesu stvaranja regionalnih mreža i postizanja dugoročne stabilnosti na Zapadnom Balkanu. Opšti cilj naše agende bio je da se omogući efikasna integracija u EU, ali i da se ojačaju odnosi između EU i Zapadnog Balkana u sve globalizovanijem svetu. Verujemo da je ovaj cilj od krucijalnog značaja, posebno u okolnostima ekonomske krize gde su principi i vrednosti demokratije često ugroženi.

Cilj nam je bio da rezolucija bude što praktičnija i konkretnija kako bi efikasno odgovorila potrebama Zapadnog Balkana i EU. Na primer, u cilju jačanja ideje demokratije predlažemo osnivanje „Aktivnog balkanskog građanstva“, a u nameri da unapredimo opšte standarde evropskog obrazovanja, predlažemo saradnju između obrazovnih institucija i tržišta rada.

Kao buduće generacije svesni smo svoje odgovornosti u pogledu održavanja i unapređivanja odnosa između EU i Zapadnog Balkana, i, kao takvi, spremni smo da se hrabro angažujemo kao deo civilnog društva.

Ove rezolucije nisu samo formalni dokumenti, već pre svega glas mladih Evropljana. Oni su inicijative za podsticanje mobilnosti, budući da mobilnost vodi stvaranju mreža, mreže vode međuregionalnom razvoju, a međuregionalni razvoj vodi razmeni znanja, vrednosti, iskustava, a sve to vodi međusobnom poštovanju među državama, nacijama i narodima.

Odbor za Energiju i klimatske promene podnosi sledeću rezoluciju plenarnoj sednici „Talasa Demokratije 2010“

Po pitanju načina suočavanja sa klimatskim promenama, podsticanja rasta zelenila i obezbeđivanja sigurnog snabdevanja energijom i električnom energijom.

- A. Imajući u vidu da problem klimatskih promena može biti rešen jedino kroz zajedničke, globalne mere svih nacija,
 - B. Naglasivši da razvijene zemlje, zemlje u tranziciji i zemlje u razvoju imaju različitu odgovornost i kapacitete,
 - C. Uzevši u obzir iskustvo raznih zemalja EU sa izvorima obnovljive energije,
 - D. Podvukavši činjenicu da je zaokret sa ekonomije koja se bazira na upotrebi fosilnih goriva ka obnovljivim izvorima energije neizbežan,
 - E. Imajući u vidu da se zemlje EU i Zapadnog Balkana oslanjaju na uvezenu energiju, treba dati mogućnost raznim obnovljivim izvorima energije u navedenim regionima,
 - F. Uzevši u obzir da NVO sektor i državne institucije igraju značajnu ulogu po pitanju životne sredine,
 - G. Zapazivši da je nivo angažmana civilnog sektora, posebno na Zapadnom Balkanu nezadovoljavajući,
 - H. Sa jasnom svešću o različitim nivoima obrazovanja, dostupnog znanja i informacija između zemalja EU i Zapadnog Balkana,
 - I. Zabrinuti povećanjem broja transportnih jedinica što vodi sve većem atmosferskom i zagađenju urbanih sredina,
1. Predlažemo da se nacionalni interesi stave po strani kako bi se što efektivnije odgovorilo;
 2. Pozivamo razvijene zemlje da pruže finansijsku, naučnu, tehnološku i političku podršku zemljama u tranziciji i zemljama u razvoju;
 3. Zagovaramo razmenu tehničkog znanja o održivom razvoju između država članica EU i zemalja Zapadnog Balkana u skladu sa „zelenim“ potencijalima svakog regiona;

4. Predlažemo prelaz na ekonomiju koja se bazira na upotrebi obnovljivih izvora energije sa niskom emisijom ugljen - dioksida, koji mora da bude sproveden što pre kako bi se postigli prvi pozitivni rezultati;
5. Pozdravljamo usmeravanje fondova EU ka istraživanju vezanom za upotrebu obnovljivih izvora energije, što bi doprinelo dugoročnom, održivom razvoju u Evropi;
6. Naglašavamo važnost postizanja nezavisnosti upotrebom svih dostupnih obnovljivih izvora energije u Evropi:
 - Instaliranjem fotonaponskih ćelija na javnim zgradama, kao što su škole i univerziteti, što bi moglo dati primer široj zajednici i tako ih podstaći na upotrebu istih u privatnim domaćinstvima;
 - Upotreba turbina na vodu i vetar u regionima sa velikim neiskorišćenim potencijalom takvih alternativnih izvora energije;
7. Smatramo neophodnom primenu zelenih kreditnih programa, subvencionisanih kroz privatno-javna partnerstva sa bankama, za individualne korisnike i mala i srednja preduzeća;
8. Savetujemo EU institucije da podstaknu i stimulišu izgradnju kapaciteta ekoloških NVO, tamo gde postoji potreba za tim;
9. Podržavamo uvođenje donacija usmerenih ka implementaciji projekata sa ciljem jačanja svesti o ekološkim pitanjima na lokalnom nivou;
10. Pozivamo EU i razvijene evropske zemlje da osnuju nova javna tela koja bi bila zadužena za proces monitoringa;
11. Smatramo neophodnim delovanje u pravcu sužavanja jaza obezbeđivanjem podrške u unapređivanju obrazovanja i transferu znanja i iskustava, ali i kroz jačanje dijaloga između zemalja;
12. Skrećemo pažnju na potrebu obrazovanja iz oblasti zaštite životne sredine, i da bi to trebao biti cilj reforme osnovnih i srednjih škola, po uzoru na zemlje članice EU;
13. Predlažemo razvoj saobraćajne infrastrukture, kao što su proširenje mreže metroa, i uvođenje električnih/hibridnih vozila;
14. Pozivamo institucije EU da pojačaju sankcije za automobile koji emituju CO2.

Odbor za Regionalni Razvoj podnosi sledeću rezoluciju plenarnoj sednici „Talasa Demokratije 2010“

Po pitanju kako se odnositi prema svojim susedima na Balkanu i u EU u sve globalizovanijem svetu.

- A. Imajući da proces ekonomske, političke i društvene tranzicije u demokratiju na Zapadnom Balkanu još uvek nije ostvaren,
- B. Zabrinuti zbog odsustva saradnje među vladama zemalja Zapadnog Balkana što slabi perspektive ovog regiona da postane deo EU,
- C. Zapažajući napore koje čine akteri iz nevladinog sektora u pravcu izgradnje i unapređenja odnosa među državama Zapadnog Balkana,
- D. Imajući u vidu da odsustvo transparentnosti u oblasti ekonomije ometa unapređivanje saradnje između EU i zemalja Jugoistočne Evrope u procesu integracija i odbija strane privatne investicije,
- E. Podsećajući da postoje još uvek nerešena pitanja među državama Zapadnog Balkana koje predstavljaju prepreku unutar-regionalnoj saradnji,
- F. Potpuno svesni činjenice da su konferencije, bilateralni i multilateralni sporazumi rešili konflikte između Evropskih zemalja i doneli mir i prosperitet suprotstavljenim stranama,
- G. Zabrinuti zbog nivoa korupcije prisutnog u javnom sektoru i odsustva poverenja u institucije,
- H. Imajući u vidu da je razmena intelektualnih resursa (znanja, tehnologija, itd.) od suštinskog značaja za osposobljavanje kompanija sa Zapadnog Balkana da postanu konkurentnije,
- I. Naglasivši da se emigracija visoko obrazovanog kadra iz regiona Zapadnog Balkana (odliv mozgova) često povezuje sa odsustvom mogućnosti za zapošljavanje, što negativno utiče na regionalni razvoj,

1. Snažno afirmišemo unapređenje regionalne saradnje među raznim akterima¹ što podrazumeva češće sastanke, konferencije i diskusije sa ciljem pronalaženja zajedničkih pozicija i odlučivanja o raznim pitanjima,
2. Pozivamo sve Evropske zemlje da uspostave i unaprede Građansko obrazovanje kao školski predmet, još u osnovnim školama, koji bi se fokusirao na sledeće teme:
 - Nacionalna istorija i razvoj demokratije;
 - Aktuelna dešavanja u međunarodnim demokratijama;
 - Demokratske institucije i njihova struktura u Evropi.
3. Izražavamo svoju podršku „Igmanskoj inicijativi“², koja predstavlja dobar primer vizije bolje budućnosti i pozivamo sve uvažene aktere koji nisu do sad bili uključeni da daju svoj doprinos,
4. Odobravamo sprovođenje efikasnije kontrole nad platnim prometom od strane lokalnih vlasti ali i osnivanje međunarodnih rejting agencija pod nadzorom EU,
5. Podsećamo nacionalne vlade na značaj unapređivanja efikasnosti pravosudnog sistema ubrzanjem sudskih procesa, stvaranjem/jačanjem institucija za borbu protiv korupcije zaplenom imovine izvršiocima krivičnih dela i promovisanjem efektivne primene zakona,
6. Podržavamo osnivanje specijalnih nacionalnih sudova koji bi se bavili slučajevima vezanim za korupciju,
7. Predlažemo nacionalnim vladama da podrže inicijative za osnivanjem i unapređenjem preduzetništva, uključujući propise za početničke zajmove, programe i seminare u vezi sa poslovnim menadžmentom³,
8. Predlažemo unapređenje državno-subvencionisane saradnje između kompanija i univerziteta, kao što su sajmovi zapošljavanja, stipendije sa uslovom povratka, obrazovni programi finansirani od strane preduzeća sa Zapadnog Balkana,

¹ Vlade, akademska elite, građani itd.

² Misija „Igmanske inicijative“:

„Promocija i olakšavanje lokalnog i regionalnog dijaloga u oblastima politike, ekonomije i kulture; promocija zagovaranja demokratskih vrednosti koje će doprineti izgradnje poverenja...“ (www.igman-initiative.org)

³ Poslovni inkubatori koji omogućavaju pokretanje “start up” poslovanja.

9. Predlažemo osnivanje međunarodne organizacije na nivou zemalja Zapadnog Balkana koja bi za cilj imala promociju turizma, ali i pružanje preciznih informacija o mogućnostima putovanja Balkanom uz što niže troškove⁴,
10. Osnivamo radnu grupu pod nazivom „Najbolje prakse u zemljama Zapadnog Balkana“ koja bi imala sledeće zadatke:
- Prikupljanje informacija o projektima koji se bave pitanjima vezanim za regionalni razvoj Zapadnog Balkana;
 - Odabir najuspešnijih projekata u svakoj oblasti (obrazovanje, ekonomija, nauka) i njihovom predstavljanju kao podsticaj za iniciranje projekata sa sličnim ciljevima;
 - Obezbeđivanje finansijske, materijalne i tehničke podrške za razvoj projekta;
 - Podsticanje duha saradnje i povezivanja u regionu organizovanjem industrijski specifičnih konferencija sa ciljem stvaranja mogućnosti razmene znanja među stručnjacima sa Balkana i iz EU zemalja.

⁴ Jeftine inter rejll karte za region Zapadnog Balkana i povoljni paket aranžmani za odmore.

Odbor za Kulturu i Obrazovanje podnosi sledeću rezoluciju plenarnoj sednici „Talasa Demokratije 2010“

Po pitanju kako odgovoriti zahtevima globalizovanog sveta i ojačati sposobnosti mladih za interkulturalni i međunarodni dijalog kroz proces formalnog i neformalnog obrazovanja.

- A. Verujući da poznavanje drugih kultura doprinosi unapređivanju razumevanja među raznim kulturama i smanjuje rizik od potencijalnih konflikata u budućnosti,
- B. Uznemireni odsustvom mobilnosti između studenata Zapadnog Balkana i EU,
- C. Uvidevši da gotovo nema stranih studenata na Zapadnom Balkanu,
- D. Imajući u vidu činjenicu da studenti sa Zapadnog Balkana imaju malo prilika da studiraju u drugim zemljama zbog finansijskih razloga ali i odsustva programa partnerstva kao i informacija,
- E. Verujući da jezik ima bitnu ulogu u procesu unapređivanja saradnje i međukulturalnog razumevanja,
- F. Verujući da je značajno negovati među-regionalnu saradnju i spremnost da se iskoristi prednost jezične sličnosti među zemljama Zapadnog Balkana,
- G. Smatrajući da neformalno obrazovanje može pružiti mladima dodatna znanja kao što su „meke veštine“ praktične i interkulturalne veštine,
- H. Imajući u vidu da je u svetu stalnih promena konstantno učenje od suštinskog značaja za suočavanje sa novim izazovima,
- I. Imajući u vidu slabu vezu između obrazovnih institucija i tržišta rada,
- J. Zabrinuti zbog velikog prisustva korupcije u institucijama obrazovnog sistema Zapadnog Balkana,

1. Predlažemo osnivanje „Fonda za mobilnost Zapadnog Balkana“ koji bi omogućio mladima da studiraju, a profesorima da se usavršavaju u inostranstvu,
2. Podržavamo uvođenje programa na engleskom kako bi se omogućilo studiranje stranih studenata u zemljama Zapadnog Balkana,
3. Predlažemo unapređenje kvaliteta i povećanje broja kulturnih aktivnosti koje uključuju mlade ljude na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou,
4. Predlažemo se uspostavi mreža saradnje među univerzitetima Zapadnog Balkana, kako bi se podstakla mobilnost mladih u regionu,
5. Predlažemo delotvorne mehanizme u implementaciji multikulturalnog obrazovanja u okviru nastavnog plana, kao što su časovi istorije i kulture, izleti itd.
6. Skrećemo pažnju na značaj temeljne implementacije Bolonjskog procesa,
7. Predlažemo da se svim studentima omogući ovladavanje aktivnim znanjem makar jednog stranog jezika, kroz adekvatne metode obrazovanja kako bi se osposobili za komunikaciju sa pripadnicima drugih nacija,
8. Smatramo neophodnim povećanje fondova za nacionalne agencije za zapošljavanje kako bi se uveli programi za prekvalifikaciju,
9. Predlažemo vladinim i nevladinim sektoru implementaciju neformalnog obrazovanja kao što su letnje škole, seminari, konferencije i volontiranje,
10. Zahtevamo osnivanje novih institucija na nacionalnom nivou koje bi obezbedile i promovisale doživotno učenje, ali i jačanje postojećih,
11. Predlažemo veću saradnju između obrazovnih institucija i tržišta rada, kroz stažiranje, studentske posete i sajmove zapošljavanja, npr. uz pomoć studentskih organizacija,
12. Zahtevamo veći stepen transparentnosti u institucijama obrazovnog sistema, kroz osnivanje nezavisnih tela za monitoring, mesečne izveštaje i sl., u cilju efikasne borbe sa korupcijom.

Odbor za Nove medije i demokratiju podnosi sledeću rezoluciju plenarnoj sednici „Talasa Demokratije 2010“.

Po pitanju kako mediji i novi mediji mogu ojačati demokratiju na nacionalnom i međunarodnom planu.

- A. Imajući u vidu različite mogućnosti ljudi u pogledu pristupa novim medijima,
- B. Imajući u vidu da mediji imaju funkciju postavljanja dnevnog reda,
- C. Verujući da novi mediji predstavljaju sredstvo koje doprinosi porastu političke participacije, jačanju demokratije, što za rezultat ima transparentnije i otvoreno društvo,
- D. Verujući da se želi slobodan protok informacija i dostupan internet,
- E. Uzimajući u obzir činjenicu da novi mediji imaju sve značajniju ulogu u životima ljudi, pre svega mladih,
- F. Svesni činjenice da lični podaci i njihova privatnost moraju biti adekvatno zaštićeni,
- G. Imajući u vidu da novi mediji nude širok spektar izvora informacija,
- H. Svesni činjenice da upotreba novih medija može imati negativne posledice,
- I. Uočavajući značaj novih medija u povezivanju ljudi i njihovom uključivanju u demokratske inicijative,
 - 1. Predložimo razvoj kampanja za informisanje ljudi o njihovoj slobodi izbora u pogledu izvora informisanja,
 - 2. Pozivamo na:
 - Kreiranje infrastrukture interneta tamo gde još uvek ne postoji;
 - Unapređenje internet infrastrukture tamo već postoji uz podršku EU fondova i/ili inicijative privatnog sektora ukoliko za tim ima potrebe.

3. Ohrabrujemo vlade na uvođenje elektronskog glasanja kao dopuna postojećim mehanizmima glasanja,
4. Ohrabrujemo vlade na upotrebu novih medija kao sredstva informisanja građana, promovisanja transparentnosti i interakcije,
5. Pozivamo na uvođenje obuka za medijsku pismenost u nastavne planove i programe u okviru nacionalnih obrazovnih institucija, počev od osnovnih škola, kako bi se steklo razumevanje medijske dinamike, ali i podstaklo kritičko razmišljanje u odnosu na medije,
6. Podstičemo vlade zemalja članica EU na razvoj strategije kako bi se zagarantovala zaštita privatnosti podataka:
 - Implementacija zakona o zaštiti ličnih podataka u državama gde takvi zakoni još uvek nisu doneti;
 - Unapređenje istih u državama gde postoje;
 - Kampanje informisanja građana o rizicima postavljanja svojih ličnih podataka na internetu.
7. Zahtevamo razvoj dostupnog i slobodnog novog medijskog kanala u zemljama Evrope koji će obezbediti sve tražene informacije o nacionalnih parlamentarnih aktivnosti,
8. Pozivamo na smanjenje korupcije uz upotrebu novih medija kroz kreiranje web stranice sa podacima o imovini zvaničnika i državnih službenika ali i podacima o finansijskim transakcijama političkih aktera,
9. Predlažemo upotrebu blogova sa ciljem unapređivanja komunikacije i interakcije među građanima i političarima,
10. Pozivamo političare da postanu pristupačniji građanima uz upotrebu novih medija, na primer web stranica, sa ciljem angažovanja i informisanja ljudi,
11. Zahtevamo uključivanje novih medija u obrazovanje kroz:
 - Obezbeđivanje pristupa internetu u svim školama;
 - Kroz obezbeđivanje svih sredstava, kao što su računari;
 - Obrazovanje nastavnika i roditelja u pogledu upotrebe novih medija;

- Obezbeđivanje obrazovnih igara putem CD-ova, budući da mnoge škole imaju ograničen pristup internetu;
- Unapređivanje svesti i mogućnosti obrazovanja putem novih medija, kao što je učenje na daljinu.

Odbor za Aktivno građanstvo podnosi sledeću rezoluciju plenarnoj sednici „Talasa Demokratije 2010“

Po pitanju kako osposobiti i motivisati građane na učešće u neformalnim političkim aktivnostima.

- A. Svesni važnosti uloge aktivnog građanstva za legitimnost i održivost demokratskog režima,
- B. Duboko zabrinuti zbog odsustva građanskog interesovanja za učešće u raznim društvenim sferama u zemljama Zapadnog Balkana, što predstavlja prepreku procesu evropskih integracija,
- C. Verujući da demokratija ne treba biti nametnuta od strane spoljnih faktora, već da proističe od aktivnog građanstva,
- D. Veoma zabrinuti zbog činjenice da se ljudi iz ovog regiona, posebno manjinske grupacije, osećaju isključenim iz procesa odlučivanja,
- E. Naglašavajući neophodnost prevazilaženja nacionalističkih političkih mitova radi efikasnog suočavanja sa prošlošću i budućnošću,
- F. Zabrinuti zbog uticaja preterane birokratije i partitokratije na individualne inicijative i poverenje u institucije,
- G. Zapažajući otpornost političke kulture u pogledu njenog uticaja na prihvatanje demokratskih i građanskih vrednosti,
- H. Imajući u vidu da odsustvo građanskog obrazovanja značajno ograničava neformalne političke aktivnosti,
- I. Uviđajući da je nevladin sektor suočen sa stigmatizacijom i nedostatkom finansijskih sredstava,
- J. Imajući u vidu izazove i mogućnosti koje postavljaju novi mediji u vezi jačanja aktivnog građanstva,

1. Ohrabrujemo razmenu najboljih iskustava, u pogledu zakonodavstva koje reguliše pitanja vezana za nevladin sektor između sadašnjih i novih članica EU,
2. Pozivamo „Odbor za kulturu i obrazovanje“ da razvije strategiju za građansko obrazovanje na nacionalnom nivou,
3. Predlažemo osnivanje Evropskog sekretarijata sa zadatkom administriranja programa razmene namenjenih profesionalcima angažovanim u nevladinom sektoru NVO-a između zemalja Zapadnog Balkana i država članica Evropske unije.
4. Pozivamo EU da osnuje i finansira telo, pod nazivom „ABC“⁵, koje bi:
 - Finansiralo i podržalo osnivanje specijalizovanih organizacija, koje bi doprinele porastu svesti građana kroz organizovanje projekata, sastanaka, radionica i drugih neformalnih aktivnosti;
 - Finansiralo projekte koji bi stimulisali među-kulturalni dijalog između pripadnika raznih nacionalnosti na Zapadnom Balkanu, kroz aktivnosti kao što su kulturne večeri, seminari i konferencije;
 - Finansiralo kampanju koja bi doprinela rastu svesti o mogućnostima koje pružaju novi mediji za razmenu ideja i pristup informacijama;
 - Koristilo nove medije kao sredstva prevazilaženja stigmatizacije NVO sektora, omogućavajući transparentnost i pristup informacijama u vezi programa i inicijativa koja potiču iz NVO sektora.
5. Dalje podsećamo nacionalne vlade zemalja Zapadnog Balkana na neophodnost sprovođenja mera, koje doprinose transparentnosti i podstiču učešće, kao što je:
 - Delegiranje nadležnosti na regionalne i lokalne vlasti – posebno u pogledu kulturnih i finansijskih pitanja;
 - Sprovođenje strukturalnih i pravnih reformi sa ciljem porasta efikasnosti birokratije i podsticanja nestranačkog učešća;
 - Razmatranje političkih modela koji odgovaraju lokalnim običajima i tradiciji.

⁵ „Aktive Balkan Citizenship“